

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความสนใจและโอกาสของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติดอยผา골อง เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติดอยผา골องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติดอยผา골อง

การดำเนินการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งมีปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น สถานภาพทางสังคม และการเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานฯ และปัจจัยกระตุ้นคือ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นตัวแปรในการศึกษา โดยผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.3 และ 43.7 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 48.5 มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25 – 44 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 42.1 อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือร้อยละ 43.7 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 46.1 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,801 – 3,599 บาท มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น 19 – 42 ปี ร้อยละ 51.5 เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยาน ร้อยละ 76.3 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 61.7 (ดูตารางที่ 2)

2. ปัจจัยกระตุ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 62.0 (ตารางที่ 4) แต่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 87.5 (ตารางที่ 7)

3. ความสนใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความสนใจระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 53.2 และกลุ่มที่มีความสนใจระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 46.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

4. โอกาสที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าน่าจะมีโอกาสระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 57.6 และคิดว่าน่าจะมีโอกาสระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 42.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกระตุ้นกับความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ตารางที่ 32) พบว่า รายได้ การเคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานฯ และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กับความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับต่ำ ส่วน อายุ อาชีพ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับปานกลาง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมากพอสมควร และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนเพศ และสถานภาพทางสังคมกับการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติด้วย

6. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยกระตุ้น กับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ตารางที่ 33) พบว่า อาชีพ การเคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานฯ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับต่ำ ส่วนการศึกษา ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมากพอสมควร และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนอายุ เพศ รายได้ และสถานภาพทางสังคมกับการเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับต่ำ ตลอดจนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติด้วย

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 1,800 บาท อาศัยอยู่ในตำบลผามอก อำเภอคลอง

จังหวัดแพร่ เป็นระยะเวลาต่ำกว่า 18 ปี ไม่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยผากลอง เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมาก แต่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับน้อย มีความสนใจมากต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานฯ อาทิ เช่นสนใจที่จะมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติขึ้นในหมู่บ้าน สนใจที่จะปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดความสวยงามเป็นธรรมชาติมากที่สุด ตลอดจนสนใจที่จะประเมินผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติดอยผากลอง

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ และสถานภาพทางสังคมและการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม สรุปได้ว่าทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่ต่างกัน เช่นเดียวกับ ผู้ที่เป็นผู้นำชุมชน หรือชาวบ้านทั่วไป จะเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านหรือไม่ก็ตาม มีความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมาจากชุมชนเดียวกัน มีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน ทำให้ระดับความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่ต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการ อาศัยอยู่ในตำบลผามอกเป็นระยะเวลาต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งไม่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานฯ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมาก แต่มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับน้อย เป็นกลุ่มที่คิดว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้น มีงานทำมากขึ้น หากมีการเปิดการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติดอยผากลอง ตลอดจนคนในชุมชนมีการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น ชนบธรรมนิยมประเพณีพื้นบ้าน และคิดว่าจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวของอุทยาน นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกห่วงใยต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่จะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคิดว่าจะมีโอกาสที่จะได้รับระดับมาก

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ เพศ อายุ รายได้ และสถานภาพทางสังคมและการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน สรุปได้ว่าทั้งเพศหญิงและเพศชาย อายุจะมากหรือน้อย ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากหรือน้อย และการมีสถานภาพทางสังคม เช่น การเป็นผู้นำชุมชน หรือประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างมาจากชุมชนเดียวกัน รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่า 1,800 บาทต่อเดือน และเป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ เลย จึงทำให้ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต่างกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษา

1. ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภท และกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ประชาชนยังไม่ทราบถึงทรัพยากรธรรมชาติประเภทสัตว์ป่าและต้นไม้ ที่ควรได้รับการอนุรักษ์ ที่มีอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยผา골อง
3. เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติดอยผา골อง ไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาเชิงสถิติที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมนำมาเป็นข้อเสนอแนะมีดังนี้คือ

1. ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการทราบข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางหอกระจายข่าวมากขึ้น (ตารางที่ 5)
2. ควรจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อาทิเช่น การจัดทำแผนการท่องเที่ยว และการประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติดอยผา골อง (ตารางที่ 5)
3. ควรมีการให้ความรู้ และส่งเสริมกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาให้สนใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น เพราะกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับน้อย (ตารางที่ 14)
4. ประชาชนที่มีเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนานๆ (มากกว่า 43 ปี) ซึ่งส่วนใหญ่อายุจะมากกว่า 45 ปี ควรให้ความสนใจและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานฯ พบว่าร้อยละ 67.1 มีความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับน้อย (ตารางที่ 17)

นอกจากนั้นการสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้คำถามปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาได้ข้อมูลที่นำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ประชาชนต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติดอยผา골อง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนรอบเขตอุทยาน และพื้นที่ใกล้เคียงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานฯ ประสบผลสำเร็จ และเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ
2. ผู้ปกครองควรมีการสอนให้เยาวชนตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวและทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป